

Historien om Europa fortalt af teatrene i Teatermuseet i Hofteatret

Tale ved åbningen
torsdag 21. maj 2015

Peter Christensen Teilmann
direktør
Teatermuseet i Hofteatret

EUROPEISKE RUTE
HISTORISKE TEATRE

Visionen er, at hele det danske scenekunstmråde om 10 år er kendetegnet ved en høj grad af internationalisering og mange, stærke samarbejdsaktiviteter på tværs af landegrænser.

SCENEKUNSTDIALOG 2015 – VISIONSPAPIR FOR UDVIKLINGEN AF SCENEKUNSTEN I DANMARK

Velkommen til jer alle. Mit navn er Peter Christensen Teilmann og jeg står her som direktør for Teatermuseet i Hofteatret. Men i dagens anledning står jeg her i særlig grad som medaktør i et på flere måder sjældent europæisk samarbejde omkring teatrets, dvs. både teaterinstitutionerne og teaterkunstens kulturhistorie – sådan som det bl.a. er manifesteret i den udstilling, vi åbner i dag: **Historien om Europa – fortalt af teatrene eller The History of Europe – told by its theatres.**

Jeg kan se I kommer fra vidt forskellige hjørner og egne af kulturlivet og det der ligner. Det gør også vore udenlandske gæster, som jeg gerne vil byde særligt velkommen:

So for a moment I will speak in English: A special welcome to our colleagues from abroad: Thomas and Karin from Vienna, Kasia and Monica from Warsaw and Thomas from Ystad. Welcome to you! Also a special welcome to Jens from Bornholm's Theatre and Bradley Allen, EU consulent on EU-support in the Danish Agency for Culture.

A special welcome to the man who has managed to keep this project on track; a project which involves a wide range of historical theatres and theatre museums across Europe: CARSTEN JUNG. Jung is the project manager of this project and also daily leader or Secretary General of the association behind the project: PERSPECTIV.

In a moment I will give the floor to Carsten. Then I shall say a few words in danish (our guests have my speech in english). After that follow Bradley and finally Jens who as director of Bornholm's Theatre will talk about a topical initiative to recreate historical scenery for Rønne Theatre which is nearly 200 years old. With these words I welcome you all and now give the floor to Carsten Jung.

Tillad mig at starte her og nu i nutiden for at illustrere, hvorfor historiske teatre kan have både aktualitet og relevans for vores tid og verdensforståelse. Og lad os blive i dansk sammenhæng. Lige nu er der gang i to af de ældste historiske teatre i Danmark, Rønne teater på Bornholm og Helsingør Teater, der lå længe har ligget i Aarhus, fordi det er en udstillingsgenstand i et af landets mest innovative museer i disse år, Den gamle By. Ingen af stederne ser man nogen modsætning mellem historisk kulturarv og nutidig aktivitet.

På Bornholm er man i gang med at rekonstruere et historisk 1700-tals sceneinteriør for at kunne spille Holberg for det nutidige sommerpublikum, som gennem mange år har været vant til at se samtidsrevy. Det glæder en Holbergfreak som mig. Og det skal vi høre mere om lidt senere. I Den Gamle By har man i disse år fokus på 1970erne og det der er vokset ud af det årti som historisk forankringspunkt. Og nu inddrager man også Helsingør teater til det. Man har netop i søndags afholdt flere punkkoncerter i teatret.

Og hvad siger det? At et historisk teater har haft en aktualitet og relevans i sin egen tid og siden har fået andre. Vi har her i TMH gennem de sidste to år haft flere forskellige koncerter og lignende inden for forskellige genrer, hvor hverken de optrædende eller publikum havde noget som helst kendskab til Hofteatret. Men stedets interiører og akustik viste sig at være kongeniale med det der skete på scenen.

Det er virkelig en stor glæde for Teatermuseet i Hofteatret endelig at kunne invitere til åbningen af den europæiske rejseudstilling **Historien om Europa – fortalt af teatrene**. Udstillingen kommer fra Warszawa og skal siden til Wien, München, Ljubljana og London, hvor den vises på Victoria & Albert Museum i 2017. Her i København supplerer vi udstillingen med en sektion om de historiske teatre i **Norden** og deres betydning for eller position i samfundsudviklingen.

Historien om Europa – fortalt af teatrene dykker ned i teatres og museers arkiver og fremviser et panorama over 2500 års europæisk teaterkultur. Udstillingen afspejler i en række temaer det europæiske teaterlivs fælles grundlag og fællestræk på tværs af lande og kulturer – fx **religionen** og teatret, samfundsforandringernes påvirkning af **teaterarkitekturen**, **æstetikens** og **teknologiens** påvirkning af teaterkunsten, udviklingen af **nationalstaten** og den nationale selvforståelse sådan som det er reflekteret i teatret.

Udstillingen viser også, hvordan ikke mindst teaterkulturen gennem tiden har været en frontrunner i at bryde og krydse nationale **grænser**. Tilsvarende viser udstillingen, hvordan teatret har påvirket udviklingen af de **politiske** magt- og styreformers gennem tiden i retning af **demokratiet**. Udstillingen rummer også en sektion om **brandens** markante påvirkning af en hel del af de historiske teaterbygninger af træ rundt om i Europa og her på Hofteatret i København. Endelig er sektionen om **krigens** påvirkning af teatret ikke bare historisk relevant, men er desværre mere aktuel end nogensinde.

Og netop **krigen** som udstillingstema er et eksempel på, hvordan udstillingen som sådan – den der rejser fra land til land – og udstillingens aktuelle sammenhæng – her i Teatermuseet i Hofteatret – kan oplyse eller supplere hinanden. For i DK har der gennem de sidste ti år været stadig flere dramatiske værker, der på forskellig måde bearbejder krigens væsen. Ikke så meget som politisk emne, men som kunstneriske undersøgelser af krigens årsager og virkninger og følgevirkninger. Det kan af gode grunde ikke indgå direkte i udstillingen, som skal kunne rejse og ses og forstås på tværs af landene. Men det kan vi så fortælle om i vore særromvisninger og i de artikler vi publicerer i sammenhæng med udstillingen. Det sker via vores frit tilgængelige digitale publiceringsforum, og det sker i juni måned. Men I kan allerede nu se det belyst som et delemne i hæftet om *Samtiden i teatret*, som I finder på samme bord som udstillingsmagasinet i forsalen.

Norden rummer udover Hofteatret en række velbevarede, men ofte ret skjulte historiske teaterbygninger af forskellig slags og typer, som på forskellig vis har haft betydning i de samfund, de er skabt i. Og i flere tilfælde er ved at få ny betydning i vores tid af forskellige grunde. Jeg har allerede nævnt Helsingør Theater og Rønne Theater. Jeg kunne også nævne et helt andet eksempel, nemlig den mere end 100 år gamle teaterbygning i Odder, der ligger hengemt på første sal i det gamle Centralhotel, hvor den lokale herretøjsbutik har indtaget lobbyen. Her er lokale kræfter i gang med at revitalisere det smukke teater, som engang var et meget levende sted og som står fredet til forfald så at sige.

De forskellige teatre i Norden viser vi en lille særudstilling om her i sidegangen. Vi viser vej til dem via **Den nordiske rute**, som er en af mange ruter, der indgår i Den europæiske rute for historiske teatre og rummer de 6 byer, som en for en huser udstillingen.

Og sådan rummer udstillingen en række historier og medbetydninger om den historiske udvikling og aktuelle situation i Europa som set og fortalt af teatrene. Men uanset hvad man måtte synes om udstillingen, så er den en manifestation af et af de største EU-baserede samarbejdsprojekter inden for såvel teater- som museumsverdenen – og et af de forbavsende få EU-kulturprojekter med central dansk deltagelse. Vort projekt er faktisk en realisering af den vision, der er udtrykt i kulturministerens nyligt lancerede vision i *Scenekunstdialog 2015*: ” Visionen er, at hele det danske scenekunstmråde om 10 år er kendetegnet ved en høj grad af internationalisering og mange, stærke samarbejdsaktiviteter på tværs af landegrænser.”

Det er klart, at vi ved at sætte de historiske teatre ind i det institutionelle centrum for udstillingen afskærer os fra en del teatermiljøer, som gennem tiden har institutionaliseret sig på helt andre måder end gennem mursten og driftsøkonomi. De hører andre udstillinger til. Vi glæder os fx til at lave en udstilling om Dr. Dante, som ikke findes mere i fysisk form, men som snart har 20 års jubilæum. Ligesom vi havde fornøjelsen af for et par år siden at lave en udstilling om Danmarks måske mest internationalt orienterede teater, Odin Teatret i Holstebro. Det er næsten symbolsk, at det netop er Odin Teatret der har modtaget den vel suveræn største EU-bevilling nogensinde i dansk teatersammenhæng for et teaterudviklingsprojekt.

Til sidst vil jeg gerne takke, virkelig takke. Først og fremmest Perspektiv og Carsten Jung og hans folk. Naturligvis EU Kulturstøtteprogram uden hvem det aldrig havde ladet sig gøre. Et tværnationalt EU-formaliseret projekt som dette her har mange virkelig vanskelige organisatoriske, strukturelle og økonomiske udfordringer. Og det er ikke bare fordi EUBureaukratiet er på færde.

Før og efter står den virkelig udfordring: Nemlig at få forskellige landes institutioner, og deres vidt forskellige organisatoriske og økonomiske forhold og ikke mindst forskellige kulturforståelser til at arbejde sammen. Jeg er tæt på at sige, at det er den væsentligste effekt af et projekt som det her. Øvelsen i samarbejde og samforståelse. Derfor en udtalt tak til vore kolleger i andre lande, både jer der er her i dag og alle de andre.

Til allersidst vil jeg sige, at uanset hvad så var det hele ikke blevet bragt i mål, var det ikke for den loyale og aktive indstilling alle her i huset har udvist overfor projektet – og såmænd også overfor deres direktør, når han ind i mellem var ved at få grå hår i sin europæiske frisure. I særlig og udtalt grad vil jeg gerne takke jer i huset, der stod imod og gik foran her i den sidste fase, da udstillingen skulle bygges op. Det gælder Else, det gælder vores tilkaldesnedker, John Lött som har fået alt i vater, der ellers ville hælde og skråne – og det gælder fra den ene ende til den anden i særdeleshed museets udstillingsmedarbejder og grafisk designer, Per Romerdal. Hil jer.

Og dermed nok for nu. Vi kan tale videre sammen ude i udstillingen. Jeg giver straks ordet videre til Bradley Allen.